

Årsplan 2025

Regional kompetansetjeneste for habilitering (RKHAB)

Innhold

1 INNLEDNING	3
2 FØRINGER OG RAMMER FOR RKHAB	3
3 KUNNSKAPSFORDIDLING OG KOMPETANSEBYGGING	4
3.1 Psykisk helse	5
3.2 Utfordrende atferd	5
3.3 Søvnvansker hos barn og unge	5
3.4 Kartlegging av smerte hos personer med kommunikasjonsvansker	6
3.5 Følgetilstander av medfødte og tidlige ervervede skader/sykdommer i nervesystemet og muskelsykdommer hos voksne	6
4 KUNNSKAPSBASERT PRAKSIS OG FAGLIGE RETNINGSLINJER.....	6
4.1 Kunnskapsbasert praksis	6
4.2 Faglige retningslinjer og behandlingslinjer.....	6
5 FAGPLAN FOR HABILITERING	7
6 FAGNETTVERK OG MØTEPLASSER.....	7
7 FORSKNING.....	8
8 SAMARBEID	8
8.1 Nasjonalt kompetansetjenestenettverk innen habilitering.....	8
8.2 Regionale kompetansetjenester i Helse Sør-Øst og nasjonale kompetansetjenester	9
9 INFORMASJON	9
10 VIRKSOMHETSDATA.....	9

1 INNLEDNING

Oslo Universitetssykehus fikk i 2024 i oppgave fra Helse Sør-Øst å gjennomføre en omstilling av Regionsenter for habiliteringstjenesten for barn og unge (RHABU) for å inkludere voksenhabilitering. I den forbindelse ble navnet endret til Regional kompetansetjeneste for habilitering (RKHAB). Årsplanen gir en oversikt over tema som skal prioriteres når det gjelder kunnskapsformidling og kompetansebygging, samt hvilke oppgaver RKHAB skal ivareta innenfor kompetansetjenestens føringer og rammer.

2 FØRINGER OG RAMMER FOR RKHAB

De viktigste føringene for RKHAB er gitt i Retningslinje for etablering, organisering og finansiering av regionale kompetansetjenester i Helse Sør-Øst (20.12.2012).

Regional kompetansetjeneste for habilitering (RKHAB) skal bidra til å styrke kvaliteten på habiliteringstjenestene i regionen gjennom formidling av kunnskap og bygging av kompetanse. Målet er å bidra til kunnskapsbaserte tjenester bygget på forskning, klinisk erfaring og brukerkunnskap. Det er også et uttalt mål at brukerne av habiliteringstjenestene skal sikres likeverdige tjenester på høyt faglig nivå.

Fagplan for habilitering ble vedtatt av styret i Helse Sør-Øst i september 2023, og har prioritert noen innsatsområder for både tjenesteutvikling og styrking. RKHAB vil ha oppgaver knyttet til gjennomføringen av fagplanen som ligger innenfor RKHAB sitt ansvarsområde som kompetansetjeneste.

Målgruppe

Målgruppen for RKHAB er primært ansatte i spesialisthelsetjenesten som jobber ved habiliteringstjenestene for barn og unge og for voksne (HABU og HAVO) i Helse Sør-Øst. RKHAB sine tilbud og aktiviteter skal derfor utvikles i tett samarbeid med habiliteringstjenestene og tilpasses behovene i disse tjenestene.

Fagpersoner fra andre deler av spesialisthelsetjenesten eller i privat virksomhet som har avtale med spesialisthelsetjenesten kan også benytte seg av tilbudene fra RKHAB.

Fagpersoner utenfor helseregion Sør-Øst kan delta på kurs og konferanser i regi av RKHAB ved ledig kapasitet og eventuelt mot en høyere kursavgift.

Fagpersoner i kommunal helse- og omsorgstjeneste er indirekte målgruppe gjennom en styrking av habiliteringstjenestene og deres arbeid med å overføre kunnskap til kommunene.

Organisering

RKHAB er organisert som en selvstendig enhet i Oslo Universitetssykehus (OUS), Barne- og ungdomsklinikken, Barneavdeling for nevrofag, Seksjon for nevrohabilitering – barn.

Styringsgruppe

Det er opprettet en styringsgruppe som består av lederne for habiliteringstjenestene ved hvert sykehusområde i HSØ, og en brukerrepresentant oppnevnt av brukerutvalget i HSØ.

Mandat for styringsgruppen:

- Sikre at RKHAB utvikles i tråd med HSØ sine krav og forventninger slik disse er skissert i relevante styringsdokumenter.
- Legge føringer for faglige og strategiske prioriteringer gjennom årlige planer for RKHAB.

Referansegrupper

Det er opprettet to referansegrupper, en med representanter fra HABU og en med representanter fra HAVO. Ved utgangen av planperioden skal det vurderes om ordningen med to referansegrupper skal videreføres eller om gruppene skal slås sammen til en felles referansegruppe.

Referansegruppene er bredt tverrfaglig sammensatt med representanter fra alle HF med habiliteringsavdeling. I tillegg deltar en brukerrepresentant i hver av gruppene oppnevnt av brukerutvalget i HSØ.

I referansegruppen HABU deltar også representanter fra RBUP og OsloMet.

Mandat for referansegruppene:

- Bidra til at RKHAB utvikles til å bli en kompetansetjeneste for alle habiliteringstjenestene i regionen i tråd med føringene fra HSØ og styringsgruppen.
- Bidra til utvikling og utforming av RKHAB sitt opplæringstilbud og andre aktiviteter ifølge gjeldende mandat.

Styringsgruppen og referansegruppene har møter to ganger årlig.

3 KUNNSKAPSFORMIDLING OG KOMPETANSEBYGGING

RKHAB skal gjennomføre kurs, fagdager og andre typer samlinger innenfor tema som er særlig prioritert for kompetanseheving i årsplanen, eller som tiltak for å bidra til implementering av faglige retningslinjer eller behandlingslinjer. Arrangementene blir annonsert på nettsiden til RKHAB og i nyhetsbrev, i tillegg til at informasjon om arrangementene sendes ut til alle lederne. Digital deltakelse vil bli tilbudt når det er formålstjenlig.

I tillegg skal det i planperioden gjennomføres:

- **Regional habiliteringskonferanse 11-12 februar 2025**
Formålet med konferansen er å bidra til kompetanseheving, være en arena hvor faglig utviklingsarbeid og forskning synliggjøres og deles, og i tillegg være en sentral møteplass for ansatte i habiliteringstjenestene i regionen.
- **Basiskurs i habilitering høsten 2025**
Formålet med basiskurset er å bidra til økt kompetanse og faglig trygghet hos tjenesteutøverne i en tverrfaglig spesialisert habiliteringstjeneste. Kurset omhandler tema som er sentrale for ansatte i habiliteringstjenestene uavhengig av fagbakgrunn eller hvor lang fartstid en har. Kurset legges opp med forelesninger, oppgaver og gruppediskusjoner, og vil foregå både digitalt og i fysiske samlinger. Deltakerne får også mulighet til å bli kjent og dele erfaringer med kollegaer fra andre habiliteringstjenester i regionen. Målgruppe for kurset er ansatte i HABU og HAVO.

I kapitlene 3.1-3.5 omtales temaer som er særlig prioritert for kunnskapsformidling og kompetansebygging.

3.1 Psykisk helse

RKHAB skal bidra til at HABU har nødvendig kompetanse til å

- fremme god psykisk helse og forebygge psykiske plager hos barn og unge i målgruppen for habiliteringstjenestene
- avdekke psykiske lidelser og medvirke til at barn og unge i målgruppen for habiliteringstjenestene får psykisk helsehjelp ved riktig instans/nivå (kommune, habilitering, psykisk helsevern)
- behandle psykiske lidelser hos barn og unge med alvorlig og dyp utviklingshemming, eventuelt i samarbeid med psykisk helsevern

RKHAB skal samarbeide med Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP) om kompetansebygging i HABU og ved Barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker (BUP) når det gjelder utredning og behandling av barn og unge med intellektuell funksjonsnedsettelse og/eller autisme.

Tema i 2025:

- kartlegging og utredning av psykiske lidelser hos barn og unge
- medikamentell behandling av psykiske lidelser hos barn og unge

Behov for kompetanseheving i HAVO skal vurderes i forbindelse med gjennomføring av tiltakene i Regional fagplan for habilitering og Regional fagplan for psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (se kapittel 5).

3.2 Utfordrende atferd

RKHAB skal bidra til kompetanseheving i forbindelse med implementering av behandlingslinje for utredning og behandling av utfordrende atferd hos barn og unge i målgruppen for HABU. Det skal arrangeres to samlinger i løpet av året for erfaringsdeling og faglige innlegg på ulike tema.

Behov for kompetanseheving i HAVO skal vurderes og konkretiseres etter at behandlingslinjen for utredning og behandling av utfordrende atferd hos voksne er ferdig utarbeidet.

3.3 Søvnvansker hos barn og unge

RKHAB skal bidra til at HABU har nødvendig kunnskap om søvnvansker hos barn og unge, og kompetanse til å avdekke og behandle søvnvansker i målgruppen for HABU.

Tema i 2025:

- Arrangere fagdag om medikamentell behandling av søvnvansker.
- I samarbeid med RBUP se på hvordan Sov godt-programmet¹ deres kan tilpasses målgruppen for HABU.

---

¹ [Sov godt opplæring - RBUP Øst og Sør](#)

- Samle kunnskap om kartlegging, utredning og behandling av søvnevansker i HABU sin målgruppe på nettsiden til RKHAB.

3.4 Kartlegging av smerte hos personer med kommunikasjonsvansker

RKHAB skal bidra til at HABU og HAVO har nødvendig kompetanse og verktøy til å utføre systematisk kartlegging av smerte hos barn, unge og voksne med kommunikasjonsvansker som grunnlag for behandling av smerte.

3.5 Følgetilstander av medfødte og tidlige ervervede skader/sykdommer i nervesystemet og muskelsykdommer hos voksne

RKHAB skal i samarbeid med HAVO beskrive kompetansebehov og lage en plan for kunnskapsformidling og kompetanseheving etter at det er gjennomført et arbeid med å definere hvilke pasienter og følgetilstander spesialisthelsetjenesten har ansvar for og hvilken rolle HAVO bør ha i utredning og behandling av pasienter som omfattes av tilstandsgruppen² (se også kapittel 5).

4 KUNNSKAPSBASERT PRAKSIS OG FAGLIGE RETNINGSLINJER

RKHAB skal bidra til at ansatte i HABU og HAVO jobber kunnskapsbasert og har tilgang på forskningsbasert kunnskap som er relevant for habiliteringsarbeidet. RKHAB skal utarbeide og understøtte implementering av faglige retningslinjer og behandlingslinjer for HABU og HAVO. Prioritering av tema for nye retningslinjer og behandlingslinjer skal besluttes i samråd med ledernetverkene i regionen.

4.1 Kunnskapsbasert praksis

RKHAB skal

- bidra til å gjøre kjent og holde oppdatert emneside om habilitering på [Helsebiblioteket](#)
- bidra til å øke fagpersoners ferdigheter i å søke etter og kritisk vurdere forskningslitteratur gjennom deltakelse i arbeid med faglige retningslinjer og behandlingslinjer
- vurdere nye tiltak basert på erfaringer fra undervisning og retningslinjearbeid

4.2 Faglige retningslinjer og behandlingslinjer

4.2.1 Retningslinje for oppfølging av personer med cerebral parese (CP)

RKHAB skal bidra til implementering av en faglig retningslinje for oppfølging av personer med CP i samarbeid med Norsk kvalitets- og oppfølgingsregister for cerebral parese (NorCP).

4.2.2 Retningslinje for oppfølging av barn og unge med Down syndrom

RKHAB skal gjennomføre en årlig digital samling for ansatte i HABU for å dele erfaringer og drøfte utfordringer rundt oppfølging av barn og unge med Down syndrom i tråd med retningslinjen. RKHAB har ansvaret for at retningslinjen holdes oppdatert.

---

² [Følgetilstander av skader/sykdommer i nervesystemet og muskelsykdommer - Helsedirektoratet](#)

4.2.3 Retningslinje for diagnostisk utredning av barn og unge ved spørsmål om utviklingshemming

RKHAB skal bidra til implementering av retningslinjen og har ansvaret for at retningslinjen holdes oppdatert.

4.2.4 Retningslinje for diagnostisk utredning av voksne ved spørsmål om utviklingshemming

RKHAB skal gjennomføre en revisjon og oppdatering av retningslinjen i samarbeid med HAVO.

4.2.5 Behandlingslinje for utredning og behandling av utfordrende atferd hos barn og unge

RKHAB skal bidra til implementering av behandlingslinjen, og har ansvaret for at behandlingslinjen holdes oppdatert.

4.2.6 Behandlingslinje for utredning og behandling av utfordrende atferd hos voksne

RKHAB skal ferdigstille regional behandlingslinje for utfordrende atferd hos voksne i samarbeid med arbeidsgruppen der HAVO ved alle helseforetak er representert. RKHAB skal gjennomføre ulike tiltak for å understøtte implementeringen av behandlingslinjen, blant annet ulike kurs og erfaringsmøter. RKHAB har ansvaret for at behandlingslinjen holdes oppdatert.

5 FAGPLAN FOR HABILITERING

RKHAB har ulike oppgaver knyttet til gjennomføringen av [Fagplan habilitering - Helse Sør-Øst RHF \(helse-sorost.no\)](#). Følgende er prioritert for 2025:

- **Behandlingslinje for utfordrende atferd hos barn, unge og voksne** (se punkt 3.2 i årsplanen)
- **Intensiv habilitering:** Delta og ha sekretærfunksjon i en arbeidsgruppe som blant annet skal beskrive målgruppe, innhold og organisering av intensive habiliteringstilbud for barn og unge.
- **Følgetilstander av medfødte og tidlige ervervede skader/sykdommer i nervesystemet og muskelsykdommer hos voksne:** Lede en arbeidsgruppe som skal definere hvilke pasienter og følgetilstander spesialisthelsetjenesten har ansvar for og hvilken rolle HAVO bør ha i utredning og behandling.
- Bistå Helse Sør-Øst med å koordinere arbeidet med gjennomføring av fagplanen.
- Delta i en referansegruppe for arbeidet som skal vurdere tiltak for å forbedre behandlingsforløp for pasienter med nevroutviklingsforstyrrelser og samtidig psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer³

6 FAGNETTVERK OG MØTEPLASSER

RKHAB skal gi støtte til etablerte regionale fagnettverk⁴ i form av å

- ha oppdatert informasjon om nettverkene og kontaktinformasjon på RKHAB sin nettside
- tilby økonomisk støtte til innleie av forelesere på nettverksmøter

---

³ [Plan for oppfølging og gjennomføring av regional fagplan for psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling \(helse-sorost.no\)](#)

⁴ ASK nettverk, Flerkulturelt nettverk, Legenettverk, Psykolognettverk, Sosionomnettverk, Sykepleiernettverk, PSA/SSA nettverk

- ha kontakt med nettverkene og eventuelt delta for å informere om prioriterte områder for kompetanseheving i regi av RKHAB og fange opp nye kompetansebehov
- gi praktisk støtte til nettverkssamlinger etter avtale og behov
- delta i og gi organisatorisk støtte til regionalt fagnettverk for ervervet hjerneskade hos barn og unge
- innhente årsrapporter fra de regionale nettverkene og legge de frem for ledernetverket HABU

Behov for nye fagnettverk og avvikling av fagnettverk skal drøftes og besluttes i ledernetverket. RKHAB skal bistå praktisk i etablering av nye nettverk på prioriterte områder. RKHAB kan også arrangere regionale samlinger etter drøfting og beslutning i ledernetverket.

Kontorfaglig samling

RKHAB skal arrangere en digital samling høsten-25 for kontorfaglig ansatte for å bidra til kompetanseheving og likere praksis innenfor det kontorfaglige området.

Samling for pedagoger

RKHAB skal bistå i planlegging og gjennomføring av en regional samling for pedagoger i HABU og HAVO.

7 FORSKNING

RKHAB skal

- informere om aktuell forskning som er relevant for habiliteringsfeltet gjennom emneside på Helsebiblioteket, egen nettside, nyhetsbrev og Facebook
- bidra til at ansatte i HABU og HAVO har kompetanse til å søke etter og kritisk vurdere forskningslitteratur
- delta i Norsk Akademi for Habiliteringsforskning
- arrangere en nasjonal forskningskonferanse i oktober 2025 i samarbeid med Norsk Akademi for Habiliteringsforskning
- bidra til at Helse Sør-Øst styrker satsningen på forskning innen innsatsområdene i Fagplan for habilitering

8 SAMARBEID

RKHAB skal samarbeide med HABU og HAVO blant annet gjennom deltakelse i ulike fagnettverk, ledernetverk og gjennom møter i referansegruppene og styringsgruppen for RKHAB. Kontakt og samarbeid med HAVO skal vektlegges for å sikre en god prosess med å inkludere voksenhabilitering i kompetansetjenesten.

RKHAB skal i tillegg ha kontakt og samarbeid med andre kompetansetjenester som er aktuelle for habiliteringsfeltet (se 8.2).

8.1 Nasjonalt kompetansetjenestenettverk innen habilitering

I tillegg til RKHAB er det deltakere i nettverket fra regionale kompetansetjenester innen habilitering i Helse Vest og Helse Midt-Norge. Fra Helse Nord deltar en representant fra habiliteringstjenesten ved Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN).

Nettverket er basert på at utveksling av kunnskap og erfaring og samarbeid om ulike fagutviklingstiltak på tvers av regioner, kan bidra til forbedret kvalitet på habiliteringstjenester nasjonalt og til mer effektiv kompetanseutvikling.

Samarbeidsområder i 2025:

- Holde oppdatert en emneside om habilitering på Helsebiblioteket [Habilitering - Helsebiblioteket](#)
- Dele informasjon om aktiviteter og fagutvikling i egen region.
- Bidra i utvikling av en brukerundersøkelse for habiliteringstjenestene.
- Informere og involvere hverandre ved utarbeidelse av faglige retningslinjer og behandlingslinjer som har nasjonal interesse.
- Kontakt med Arbeidsutvalget for barne- og voksenhabilitering rundt felles satsningsområder.

8.2 Regionale kompetansetjenester i Helse Sør-Øst og nasjonale kompetansetjenester

RKHAB skal ha kontakt og samarbeide med andre kompetansetjenester som tilbyr kompetanseutvikling som er aktuelt for ansatte i HABU og HAVO med tanke på å

- arrangere kurs og fagdager sammen
- invitere forelesere fra andre kompetansetjenester til våre kurs og fagdager
- lære av hverandre om hvordan drive og utvikle kompetansetjeneste
- unngå overlappende arrangement

RKHAB skal holde oppdatert en oversikt over nasjonale og regionale kompetansetjenester som er aktuelle for habiliteringsfeltet på egen nettside.

9 INFORMASJON

RKHAB skal bruke egen nettside, e-post, nyhetsbrev og Facebook for å informere om

- aktiviteter i regi av RKHAB
- nye føringer for tjenestene
- helsepolitiske saker med betydning for habiliteringstjenesten sin målgruppe
- faglige ressurser fra inn- og utland

RKHAB skal

- holde oppdatert en nettside om habiliteringstjenestene i samarbeid med Regional koordinerende enhet (RKE) [Habiliteringstilbud - Sunnaas sykehus HF](#)

10 VIRKSOMHETSDATA

RKHAB skal

- oppdatere årlig oversikt over stillinger i HABU og HAVO per 31.12 fordelt på faggrupper
- bistå HSØ i utviklingen av en rapportside om pasientaktivitet i habiliteringstjenestene basert på data fra Norsk pasientregister (NPR)